

svetlo spravil, kakor tudi dokaze važne o autentičnosti retranskih podob, katero je v naj novejšem času učeni Lisch proti napadu Levezovem branil.

Za poduk in kratek čas.

Nada in Spomin.

Basen.

Nada (upanje) je peljavka mladosti, Spomin je palica starosti — ali dolgo časa sta si bila navskriž v svojih mislih, in le poredkoma sta vkupaj zahajala.

Spomin je bil večidel temán in resnoten, zdaj pa zdaj celó žalosten in otožen. Bival je naj rajši med pečini in slapovi, tihota in pokoj sta mu bila naj večje veselje, in kolikorkrat je svoje oči od tál povzdignil, bilo je le, da se je nazaj ozerl. Nada je bila zala rožnolična deklica, polna smeha in zatega veselja, iskrih oči, v ktere ni bilo moč pogledati, da bi ne bil človek sam užgan od njene radosti in žive gibkosti. Kjerkoli je hodila, povsod je veselje in radost krog sebe razsipala; oči mladenca so živeje sijale o njenem prihodu, — z novim življenjem je njena bliža navdajala starčika, — cvetlice so veselejše precvetale, trava bolj zelenela, ptice ljubeznivše prepevale, — cela natora se je z njo veselila in radovala.

Primerilo se je, da se nekega dné sostaneta. Precej začne Spomin Nadi očitati, da je goljufica, — dolží jo, da ljudi z neizpeljivimi domišljijami mami, ter upe vzbuja, ki so se še vselej s tugo končale, — očita jej, da je večša mladosti pa žal starosti. Ali Nada krivdo mamljenja na njega samega zvraca, terdó, da so obrazi minulosti, ki jih spomin načertuje, ravno tako prenapeti, kakor podobe prihoda, ki jih nada predočuje. Razložila in dokazala je, da on na stvari preteklih časov le iz velike dalje gleda, nada ravno tako na stvari prihodnosti, in da ta dalja vse povečuje. „Daj, pojva in ozriva se po svetu nekoliko“, mu reče Nada, „ter skusiva djansko: kdo naju ima prav“. Spomin prikimne, čeravno ne brez uperanja, in tedaj se vkupaj podasta na pot.

Perva oseba, ki sta jo srečala, bil je šolarček, ki je kislega obraza koračil, vedno postajal in se okrog sebe oziral, ko da bi kaj nerad ravno to pot hodil; zdaj pa zdaj se je vsel ter glasen jok zagnal. „Kam tako hitro, ljubi moj deček?“ ga vpraša Nada ljubeznjivo. „Ej, v šolo grém“ — odgovori deček — učit se, ko bi se vendar stokrat rajši igral, in na klopi sedeti, s knjigo v roci, ko bi stokrat rajši po polji skakal. Al le počakajte, skoro bo konec tega, da ne bom več v šolo hodil“. Te besede izrekši je poskočil, ter veselo stekel, z nado v persih, da bo skoro dorastel. „Glej, kako nevedno, neskušeno mladost za nos vodiš“ — reče Spomin očitovaje Nadi.

Naprej potovaje naletita na mило deklico, ki je počasi in vsa otožna šla za veselo trumo mladenčev in deklet, ki so veselo kramljali in mnogotere nedolžne šale uganjali. Vsi so bili pražno oblečeni, le uboga deklica je imela prosto krilice, vsakdanji predpasček in okorne čevljice z debelimi podplati. „Zakaj se pa ti ne pridružiš onej trumi“ — jo vpraša Nada — in se ne raduješ z njo, ljuba moja deklica?“ „Ah“, zaverne deklica, „ne marajo za-me. Pravijo, da sem še otrok. Toda kmalo bom zrastle, in tedaj bom tudi jez tako srečna!“ Od tega upa navdihnena, skoči naprej, in kmalo je z ostalimi plesala in veselo skakljala.

Tako sta potovala dalje in dalje, od naroda do naroda, od dežele do dežele, dokler da celo zemljo obhodita. Kamorkoli sta prišla, povsod sta našla, da so bili ljudje nedovoljni s sedanostjo, in da so se le v prihodnjih časih lepše sreče nadjavali. Vsi so pričakovali rajejšje dobe, in Spomin celo pot ni imel družega opravljati, ko Nadi neprestanoma njeno lahkomišelnost in goljufnost očitati. „Daj, verniva se domú“ — pravi slednjič — „na ono veselo mesto, kjer je zibelka moja tekla. Oj, kako že hrepenim počivati v blagi

senci njegovih dreves, slušati potoke, ki so stokrat slajše šumljali, slušati jeke, ki so rahleje donele od vsega, kar sem odsihmal slišal! Ah! pač na celi zemlji ni nič vabnejšega, nič milišega od prizorov moje perve mladosti“.

(Konec sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz spodnjega Štajarskega 27. nov. Danes smo imeli prvo slano to jesen, še imamo zelenje na tersji in na drevji. Ljudje pravijo, da o sv. Katarini — še niso vidili nikoli toliko zelenja po sveti kot letos. Mnogo zeliše je nov cvet naredilo, sosebnó jagode. Po njivah je žito toliko veliko, da se škode bojimo, ako bi utegnila zima prehuda (sneg prevelik) biti. Ogeršice je po njivah vse rumeno.

Iz Kočevja 2. dec. Z veseljem naznanujem naši okolici, da v listu 94. izrečena želja zastran popraviljanja naše cerkve ni bila bob v steno. Pred ko ne se bo delo že spomladi začelo, in tako spolnila tudi goreča želja našega prečastitega gosp. dekana, kateri niso za to popravo le z besedo vneti, temuč bojo tudi djansko pokazali, kako močno jim je pri sercu dostojna preuredba hiše božje: darovali bojo namreč prvi 500 fl. za ta namen. 500 fl., lep pripomoček! Da bi pač ta blagi izgled še tu in tam kakošnega dobrotnika zbudil! Toraj nesite, drage „Novice“ po mili domovini veseli glas, da naš prečastiti dekan gosp. Mihael Wolf niso le, kakor ste lani omenile, verli mož v šoli, temuč tudi mož po volji božji za cerkev. Kjer pa se to dvoje vjema, je očitna hvala na pravem mestu.

Idrijanski.

Iz Ljubljane 6. dec. Pri včerajšnjih pomenkih muzealnih družbenikov je g. profesor Konšek metlaje iz ovčjih jeter pokazal, ter začetek in razvitek teh červičev, kateri posebno v močirnih krajih ovce napadajo, razlagal. Na Krajskem kmetje mislijo, da ta bolezen od vžitka neke trave izvira, ktera obilno raste blizo luž. Imenujejo jo toraj metulavec (*Cyperus flavescens et fuscus L.*) — Potem smo vidili divjo mačko, ktero je g. Gresl, grajšak v Trebnjem, ustrelil in tukajšnjemu muzeju poklonil. G. kustos je razlagal razločke med to in hišno mačko, in je govoril od zveri iz mačkine rodovine, ktere se na Kranjskem najdejo. Razun risa, kateri bolj redek prihaja, je nekđaj v naših krajih tudmogočni lev gospodaril, tode razločen od sedanjega. Natoroznanci ga jamskega leva imenujejo, zato ker se je njegovo pleme popolnoma zaterlo, le njegove kosti se v jamah okamnjene najdejo. Vidili smo spodnjo čeljust te zveri, ktera je bila enmalo večí od sedanjega leva. Skopana je bila v postojnski jami. — Omenil je tudi gospod kustos nenavadni prihod pomorskih vranov, katerih so že 3 bili letos ustreljeni, tudi so jih nek celo tropo pri Trebnjem zagledali. Gotovo se ta prikazen z ojstrim začetkom letošnje zime veže. — Potem smo občudovali z povikšavnim drobnogledom mičnost narave v stvaritvi nar manjših rastlinic. O tej reči je g. kustos obljubil v prihodnjih pomenkih kaj več govoriti. Včeraj je le dokazal čudno napravo šotovskega mahú (*Sphagnum cymbifolium Ehrh.*), ktero se v napravi svojih peresic od vsih družih rastlin loči, le po taki napravi se zamore tolike mokrote napiti, in potem v šoto se spremeniti.

Novičar iz raznih krajev.

Zastran poboljška plače cesarskih vradnikov se za terdno pripoveduje, da bode dovoljen, toda ne za zmiraj, ampak le začasno, dokler dragina terpi; poboljšek ta bo nek spadal v dve versti: vradnikom, ki ne vživajo večje plače na leto kakor 1000 fl., se bo na 100 fl. naverglo 15, vsem drugem pa le 10 fl. — Govori se, da avstrijska vlada misli tudi cesarske rudnike prodati. — Sliši se, da vprihodnje bojo vsi polki (regimenti) avstrijske armade imeli edine rudeče ošive (*Aufschläge*) na svojih uniformah, in namesto da bi se imenovali po imenu polkov-

nega lastnika, bojo posihmal le zaznamovani po številkah. — Zavezniki bojo nek od svojega poprejšnega namena, se celega Krima polastiti, odstopili. Angleži so mislili, da bi se sevastopoljske terdnjave in ondotne vojaške poslopja prihranile, luka pa rusovskih bark, ki so tam potopljene, strebila. Pa natančna preiskava jih je podučila, da to ni mogoče, ker so barke v prodje morja popolnoma zarinjene. Toraj zavezniki noč in dan v Sevastopolji rove napravljajo, jih s smodnikom napolnivi, da jim bode že to zimo mogoče, to mesto popolnoma razdjati, in sicer tako, da bo z njegovimi razvalinami tudi luka napolnjena, in da prihodnjic ne bo več mogoče je v prestajo bark porabiti. Prihodnjo pomlad mislijo Rusijo od baltiškega morja in od donavskih pokrajin z vso močjo napasti. Turki starega kopita se železnice, katero Francozi na Turškem napraviti mislijo, jako bojé, misleč, da se jim potem ne bo mogoče ptujcov ubraniti, ako bo tudi ta vojska končana. Poglavne mesti, ktere bi ta železnica sklenila, ste Carigrad in Beligrad. Serbska vlada pa dobro sprevidi, koliko bi s tem pridobila. Ponudila je toraj francozki družbi, ktera železnico napraviti misli, gotove obresti 7 od 100, ako bi ji železnico, ktera bi se poleg Morave izpeljala, v lastino pripustila. Pa francozka družba s tem predlogom ni zadovoljna. — 29. nov. so Poljaki v Londonu praznovali spomin poljske ustaje leta 1830. Pri tem zboru je bilo sklenjeno, da se oni ne dajo motiti od tajistih, ki jih hočejo spregovarjati, kot da bi zdaj še ne bil pravi čas za Poljake prišel, temuč da se hočejo z zavezniki zoper Ruse bojevati, tudi so knezu Adamu Czartoriski-mu očitno pohvalo

dali zavoljo njegovega truda o novi ustaji poljskega kraljestva. — V Glazgovu se je te dni zbor delavcov snidil v ta namen, da je lord Palmerstonu javno svojo grajo zavoljo iztiranja francozkih begúnov iz otoka Jersey na znanje dal. — Sardinski kralj je 30. nov. na Angleško prišel, bil je od kraljice častno sprejet. — Na Ogerskem goveja kuga zlo razsaja. V požunski okrajini je do 15. t. m. se prikradla v 2935 hlevov, zbolelo je 9603 goved, poginilo jih 4260. — Kako se svet preminja! V začetku 17. stoletja so se mestjani v Londonu pri deržavnem zboru pritožili zoper kurjavo s premogom zavolj prevelicega smradú, in zoper hmelj, da pokvarja ol (pivo) in ljudstvo. Zdaj so vse peči polne premoga in hmelja porabijo na leto 38 mil. 375.573 funtov. — Kvarte na Rusovskem se prodajajo samo v cesarskih prodajavnicah; kvarte, s kterimi se je že igralo, so se smele dosihmal tudi drugod prodajati, sedaj pa ne več; prodajavec in kupec se kaznujeta za 14 rubljev in 10 kopek. — Zavolj obilnega rekrutiranja je cena sužnih na Rusovskem od 400 rubljev poskočila na 800; znano je, da premoženje zemljišnih posestnikov se ceni po večjem ali manjšem številu sužnih, ki jih imajo. — Te dni je bil v Ladjevacu (v vojaški Granici) fantek keršen s 6 persti na vsaki nogi in na desni roki, s 7 persti pa na levi.

Pogovori vredništva.

Gosp. dr. J. M.: „Speljevalo ni odstranjeno, je le odloženo; več o tem pismeno, kakor hitro bomo mogli.“

Živa roža.

V strugi, verh sterme samotne peči,
Tamkej pri slapa neurnim bobnenji,
Deklica v misli vtopljená sedí,
V naročji ji mileno dete leží,
Roži enako v pomladnim duhtenji.

Srepe poglede pošilja okrog,
Zdihljeje vroče jim daja za krila;
Britka solzica, zvest porod nadlog,
Ki va-nje se spravi sam človek ubog,
Ji je niz ličice curkama lila.

„Vlil mi je v serce ljubezni strup,
Vsadil mi v glavo strasti je norice ¹⁾,
Zmotil mi v duši je verni zaúp,
Zvestost vlivaje v lažnjivi kalúp
Stvarjal prevár namest čiste resnice“.

„Nekdaj me roži priličval je on,
Njeno me sestro vsak dan imen'vaje.
Ali je res b'lo, ali laži pogon,
Ali ostudne prilizbe poklon!
Naka me danas izvediti, kaj je?“

In čelo šipeče nasloni na dlan,
In ko jasnica ²⁾ v oblakov nevihti
Se v noč ji spreminja razuma dan,
V duši buč ji vihar strašan,
Motna ji misel po glavi se ihti:

„Ravno mi roža v naročji leží,
Milo precveta in sladko mi dije;
Kakor se jutranja zarja bliší,
Kdar se izvije iz temne noči,
Rožica moja v naročji mi sije“.

In kviško poskoči, pa dete iz rok
Verže tje v strugo na verh slapadi,
Kjer je še mirniši vode tok,

Preden valovi v jerin ³⁾ globok
Iz struge bobnijo tje pónor skaladi.

Sliši se z brezna tuleči ropot
Vode slapeče v globine neznane;
Al dušoželjnih vragov je hohot?
Ali je slapne pošasti šepot,
Ki se dozdeva clovečeje nahrane?

Dete pa mirno in ljubko zibljá
Závod ⁴⁾ pokojne in bistre stružice;
Gori in doli val ž njim skakljá,
Kakor se vetriček z rožo igra,
Kradeč jí dije iz vonne ⁵⁾ dušice.

„Prav me je roži priličval kdej on,
Njeno me sestro vsak dan imen'vaje,
Da ni ostudne laži b'lo pogon,
Da je resnice bil zvesti poklon,
Priča mi roža, se v vodi zibljuje“.

Malo postanejo, in dalj hité
V sterme prepade iskreči valovi;
Sreba vertinec. stotere roké
Stega krog sebe, in žretja za se
Iščejo srepi povodni duhovi.

In detešče plava dalj kraj slapú,
Po-njem že sega vertinec storóki;
Strašno srebaje ne dá si mirú,
V sredo zdaj skoči, zdaj poleg bregú
Rjovec razširja svoj golt globoki.

Prav me je roži priličval varún ⁶⁾,
Roži v vertincu sim res enaka.
Davno objel me je greha vertún,
Zvertil po glavi mi pamet, ko un
Rožico mojo v sto krogov potaka“.

„Roža v vertincu je kip sercá
Deklice z dní ljubezni pristrastne,
Ki se zaúpno in verno jí vdá;
Mar ji ni brezna, ki strašno zijá
Izpod cveteče nje slasti napastne“.

In dete priplava na verh skalad,
Zgrabi ga silena moč slapovja;
Urno ga verže iz skladi na sklad,
V hipu požere ga lačna prepád,
Strašno ziječ izpod stermi ⁷⁾ pečovja.

In sliši se z brezna strašnejí ropot
Vode slapeče v globine neznane,
Al žalosti glas je, al vragov hohot?
Ali je slapne pošasti šepot,
Ki se doždela je čakane hrane?

In huje in huje doní razsaj,
Strašni ropot in bobnenje tuleče;
Groza pretresa clo skale staj ⁸⁾,
Tice in zveri bežijo skoz gaj,
Strašno in plašno vse krog trepeče.

Le dekle verh stermin, samotnih pečin
Mirno stoji in gleda neplašno.
V tuleče bobnenje, v kipeči jerin;
Nekaj jo vabi tje v dno skalín,
Čelo si shladit, ki pēče tak strašno.

Slapovje šumeče ne jenja kipet',
Penasto glavo val z brezna povzdigne,
Na njem se detešče perkaže spet,
V pene zavito, ko v limbarjev cvet,
Zdí se ji, kakor da k sebi ji migne.

In kakor v neurah ⁹⁾ blisk černe meglé,
Jih razsvetivši, na enkrat obsine,
In groza, obup in strahotno gorjé
Z zavestjo presune objotno ¹⁰⁾ serce —
In po detešče v slapovja grom šine.

Vspéni se voda, in v krog zaigrá,
V vertince se suka vsa razbesnjena ¹¹⁾,
In struga za strugo tje v ponor divjá,
Potaplja se v brezno, nazaj perhahljá —
Mater in sina ne dá več nobena.

Rodoljub Ledinski.

¹⁾ Norica, Tollkirsche, Atropa belladonna. — ²⁾ Jasnica, heitere Stelle im Gewölke. — ³⁾ Jerin, das Becken, Bassin. — ⁴⁾ Závod, die grössere od kleinere Menge des Wassers an Múhlwerken. — ⁵⁾ Vona, Wohlgeruch, adjectiv vonni-a-o. — ⁶⁾ Varún, Betrüger. — ⁷⁾ Sterm, die Steile. — ⁸⁾ Staj, a. der Grund. — ⁹⁾ Neura, Ungewitter. — ¹⁰⁾ Objoten, tna, o, das Adjectiv von objot, der höchsten Grad der Verzweiflung. — ¹¹⁾ Toll.